

One who frees his slave; – גט שיחרור **He goes out free and does not require a writ of emancipation**

OVERVIEW

maintains that if one frees his עבד כנעני (by saying you are free), the slave is completely free and does not need a שטר שחרור to finalize his emancipation.

anticipates the following question:

– **אין להקשות אם כן לשמואל למה לי שטרא בעבד כנעני¹ לימא ליה באפי תרי זיל² –**

One cannot ask; if indeed this is so (that גט שיחרור), then **according to שמואל why do we need a שטר שחרור to free an עבד כנעני**, let the master **say to the עבד כנעני in the presence of two witnesses, 'go'!** –

proves that this is a valid question:

– **כדאמרינן בפרק קמא דקידושין (דף טז, א ושם) גבי עבד עברי³ –**

As the גמרא states in the first פרק of מסכת קידושין regarding an עבד עברי –

– **ומאי משני נמי התם דעבד עברי גופו קנוי אכתי יפקירנו⁴ –**

And even according to what the גמרא answers there in קידושין that he cannot merely say, 'go', because the ע"ע of the גוף belongs to the master, nevertheless (even if he cannot merely tell him, 'go'), the master can still free him⁵ –

proves his point that הפקר is efficient by an ע"ע (and ע"כ):

– **דאפילו מאן דצריך בעבד כנעני גט שיחרור⁶ היינו כדי להתירו בבת חורין –**

For even the one who requires a שחרור by an ע"כ (and alone is insufficient), that is in order to permit the ע"כ to marry a Jewess (but not for his freedom per se) –

– **אבל בעבד עברי בלאו הכי מותר בה –**

However by an ע"ע without this שחרור he is permitted to marry a בת חורין, so there is no need for a שטר שחרור for an ע"ע and according to שמואל there is also no need for a שטר שחרור

¹ The משנה in (כב, ב) states that an עבד כנעני becomes free through receiving a (שחרור).

² presumably means that the master should be מפקיר the ע"כ (not merely tell him 'go') as will be evident later in this תוספות. See ערוך לנר יבמות מה, א בתוד"ה המפקיר.

³ The גמרא there asks why is it necessary to write a שטר שחרור for an עבד עברי; the owner could merely tell him (in the presence of two עדים), 'go'! תוספות asks that the same question applies to an עבד כנעני.

⁴ When something (the עבד) belongs to someone (the master) you cannot merely send it away by saying, 'זיל' (it still belongs to you); however even if it belongs to you, you can be (actively) מפקיר it and then it is no longer yours.

⁵ This question (that the master should be מפקיר the עבד) applies both to an ע"ע and an ע"כ.

⁶ See on the 'ב' עמוד that רב requires a שחרור by גט שיחרור.

by an עבד כנעני (since שחרור). (המפקיר עבדו יצא לחירות וא"צ שטר שחרור)

In summation: גמרא asks that since we see in מסכת קידושין that the שטר is a necessary, he can merely tell the עבד, go (or be מפקיר him); why indeed is a שטר really necessary at all by ע"ע וע"כ.

responds: Indeed there is no need for a שטר שחרור by either an ע"ע or ע"כ -

דהתם⁷ בקדושין (גם זה שם) לא קאמר אלא משום דסלקא דעתן דעבד עברי אין גופו קנוי –
For there in asked (that the אדון should say זיל only
because we initially thought that the גוף of the עבד is not קנוי to the master -
ולהכי פריך למה לי שטר –

And therefore the גמרא asked why a שטר is necessary -

דאותו לשון עצמו שכותב בשטר כגון הרי את בן חורין הרי את לעצמך יאמר לו בעל פה⁸ –
For the exact same language that the master writes in the שטר, for instance,
‘you are a freeman’ or ‘you belong to yourself’, the master could tell the ע"ע
orally -

ומשני דגופו קנוי ולא מהני הרי את לעצמך שהוא לשון קנין או לשון מחילה בלא שטר⁹ –
And the גמרא answered that since גופו קנוי to the master, therefore saying הרי את
which is an expression of קנין or an expression of מחילה is not effective
without it being written in a שטר -

ולאותן לשונות צריך שטר אבל הפקר שמסלק רשותו מעליו מהני לשמואל אפילו בלא שטר:
And only for these expressions a שטר is necessary; however regarding הפקר
where the owner removes his possessiveness from the עבד,¹⁰ that will be effective
according to שמואל without a שטר.¹¹

⁷ The gist of תוספות answer is that indeed a master can be מפקיר his ע"ע וע"כ; however when the גמרא in קידושין asked the question of זיל תרי באפי ליה, ולימא הרי את, the גמרא meant to say (not that let him be מפקיר the עבד, but rather) that whatever is written in the שטר can be accomplished without the שטר by merely saying the words of the שטר. [See ‘Thinking it over’ # 3.] The גמרא there replied that these particular words which are written in the שטר (either הרי את or בן חורין) will not be effective if stated orally; however הפקר will be effective (by both ע"ע וע"כ) even if said בע"פ. See ‘Thinking it over’ # 1.

⁸ Initially when we thought that ע"ע אין גופו קנוי, then the עבד ‘merely’ owes the master a debt, and this debt can be forgiven by the master by merely telling him הרי את בן חורין and you owe me nothing.

⁹ Once we realize the ע"ע גופו קנוי we cannot simply be מוחל him anything (since the שט"ח of the עבד to the master is more than owing him a debt; the master owns him), and saying הרי את לעצמך which is a type of קנין is not effective verbally (it is like a person saying to his friend I am granting you this item, which is ineffective, unless there is a קנין שטר or likewise, similarly here saying הרי את בן חורין is ineffective) unless there is a שטר.

¹⁰ By הפקר the owner is not granting something to the עבד which requires a מעשה קנין (such as a שטר), but rather the owner is renouncing his ownership which requires no קנין because it is like every הפקר which is effective orally.

¹¹ See ‘Thinking it over’ # 2.

SUMMARY

According to שמואל a master can be מפקיר his ע"ע וע"כ and they do not require a שטר שחרור.

THINKING IT OVER

1. תוספות maintains that one can be מפקיר an עבד.¹² Seemingly the rules of הפקר include that it must be הפקר for everyone; however here no one can acquire him (for he acquires himself first), why should this be a proper הפקר?¹³

2. According to תוספות¹⁴ why does not the משנה mention הפקר as one of the ways in which an עבד כנעני and עבד עברי can be emancipated?¹⁵

3. What is the change from the קשיא of תוספות to his תירוץ?¹⁶

¹² See footnote # 7.

¹³ See אמ"ה # 184.

¹⁴ See footnote # 11.

¹⁵ See אמ"ה # 191-192.

¹⁶ See footnote # 7.